

Nogle sprog- og læsetest med elevresultater

Resultaterne er fra Københavnsundersøgelsen (fra 1993 og frem) med børn af forældre uden langvarige læsevanskeligheder. Alle resultater er fra individuel undersøgelse af elever. De senere års mere intensive aktiviteter med *bogstaver* og *sproglyde* i børnehaveklassen betyder, at man kan forvente mere af børnene i 1. klasse i dag, end det fremgår af resultaterne. Hvor meget mere – er dog ukendt. Men den generelle fremgang betyder samtidig, at et dårligt resultat i fx forlydsgenkendelse i begyndelsen af 1. klasse må tages mere alvorligt nu.

Carsten Elbro

Bogstavbenævnelse (0.-1. klasse)

„Nu skal du vise mig, hvilke bogstaver du kender. Måske ved du, hvilket bogstav dit eget navn begynder med. Hvad er det første bogstav i dit eget navn?“

„Her kan du se alle bogstaverne. Prøv at fortælle mig, hvad de hedder:“

S	M	I	O	H	F
J	V	A	L	Ø	P
E	G	T	Å	R	Æ
Y	N	B	Z	D	K
U	X	C	W	Q	

Testtager udpeger bogstaverne ét for ét i læseretningen og spørger barnet, hvad bogstavet hedder.

Stop: Hvis barnet ikke benævner nogen af bogstaverne rigtigt i de to første linjer, spørger man generelt, om der er nogen af de andre bogstaver, barnet kender.

Resultater

	Begyndelsen af børnehaveklassen	Begyndelsen af 1. klasse
Gennemsnit rigtige	9,8	20,3
Midterresultat	3-18	10-28

Midterresultatet spænder over ca. to tredjedele af eleverne (middelværdi ± 1 standardafvigelse). Dvs. at der er ca. 17 % af deltagerne, som benævner færre end 3 bogstaver, og andre 17 %, som benævner flere end 18 bogstaver ved begyndelsen af børnehaveklassen.

Forlydsgenkendelse (0.-1. klasse)

Øveplade

Eksempel 1. „/a/ – hvilket ord starter med /a:/?“ Instruktionen gentages, hvis det er nødvendigt. Ved fejlsvar: „Det er *abe*, der starter med /a:/, *a..be*.“ /a:/-lyden i *abe* overdrives og gentages.

Eksempel 2. „/f/ – hvilket ord starter med /f/?“ Sig hvislelyden, *ikke* bogstavnavnet. Instruktionen gentages, hvis det er nødvendigt. Ved fejlsvar: „Det er *får*, der starter med /f/, *f..år*.“ /f/-lyden i *får* overdrives og gentages.

Alle opgaverne følger samme mønster, hvor eleven får det rigtige svar, hvis han eller hun svarer forkert.

Opgave 1. /u:/ (ugle)

Opgave 2. /i/ (isbjørn)

Opgave 3. /s/ (cykel)

Opgave 4. /m/ (mus)

Opgave 5. /d/ (dukke)

Opgave 6. /s/ (snemand)

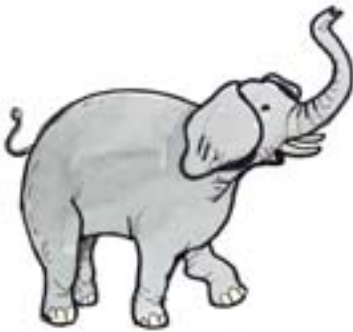
Opgave 7. /k/ (kniv)

Opgave 8. /f/ (flaske)

①

②

③

④

⑤

⑥

⑦

8

Resultater

	Begyndelsen af børnehaveklassen	Begyndelsen af 1. klasse
Gennemsnit rigtige	4,5	6,6
Midterresultat	3-6	5-8

Produktivt ordforråd.

Billedbenævnelse (0.-1. klasse)

„Nu skal du se nogle ting fra et billedlotteri. Du skal sige, hvad der er på billederne, så hurtigt som du kan. Hvis du ikke kan huske navnet på en ting, så skal du bare springe dem over. Jeg blader igennem billederne for dig.“

Eksempel 1:

Eksempel 2:

Testtager tager tid på den samlede benævnelse af de 30 billeder og noterer undervejs fejlbenævnte og ikke benævnte billeder. Testtager retter ikke eleven.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

-
1. ko, gris (svin, so, orne), får
 2. cykel, kælk (slæde), gyngest
 3. hest, kanin, hund
 4. kaffekop (kop), kasserolle (gryde), kande
 5. elefant, zebra, giraffer
 6. sejlbåd (båd, sejlskib), skib (færge), båd (robåd)
 7. kasse (trækasse), kuffert, kurv
 8. krokodille, isbjørn, abe (chimpanse)
 9. potteplante (plante), rose (blomst), grantræ (træ)
 10. spand, vandkande, flaske

Resultater

	Begyndelsen af børnehaveklassen	Begyndelsen af 1. klasse
Gennemsnit rigtige	25,9	26,2
Midterresultat	24-28	24-29
Gennemsnit rig- tige/minut	24,5	27,5
Midterresultat	18-30	20-34

Antal rigtige pr. minut er: antal rigtige x 60 / antal sekunder, eleven brugte på at benævne alle 30 billeder. Der er ikke stor udvikling af antal rigtige, fordi prøven lægger vægt på benævneshastigheden og derfor har mange lette billeder.

Forlydsudeladelse (0.-1. klasse)

Eksempel 1. „*Kost*, hvis man siger *kost* – og så tager /k/ væk – hvad bliver der så tilbage? (Sig „k“-lyden, *ikke* bogstavnavnet). Eleven svarer eventuelt her. Hvis ikke, fortsætter man: „Prøv at sige *kost* uden at sige /k/.“

Ved fejlsvar: „Når man siger *kost*, og så tager /k/ væk, så bliver der *ost* tilbage. /k/ er den første lyd i *kost*. Hvis man siger lyden /k/ og *ost* efter hinanden, kan man høre, at det bliver *kost*.“ Testtageren siger /k/ og *ost* først med god pause, så med mindre og mindre pause mellem, så det til sidst bliver *kost*. Man følger samme mønster ved fejlsvar ved eksempel 2.

Eksempel 2. „*Sål*, hvis man siger *sål* – og så tager /s/ væk – hvad bliver der så tilbage?“ Eleven svarer eventuelt her. Hvis ikke, fortsætter man: „Prøv at sige *sål* uden at sige /s/.“

Ved fejlsvar: „Når man siger *sål*, og så tager /s/ væk, så bliver der *ål* tilbage. /s/ er den første lyd i *sål*. Hvis man siger lyden /s/ og *ål* efter hinanden, kan man høre, at det bliver *sål*.“

Alle opgaverne følger samme mønster, hvor eleven får det rigtige svar, hvis han eller hun svarer forkert.

Opgave 1. *Mur* (*ur*).

Opgave 2. *Føl* (substantiv) (*øl*).

Opgave 3. *Sand* (*and*).

Opgave 4. *Gule* (*ugle*).

Opgave 5. *Vogn* (*ovn*).

Opgave 6. *Brev* (*rev*, *verbum*).

Opgave 7. *Maske* (*aske*).

Opgave 8. *Bor* (*ord*).

Opgave 9. *Spule* (*bule*).

Resultater

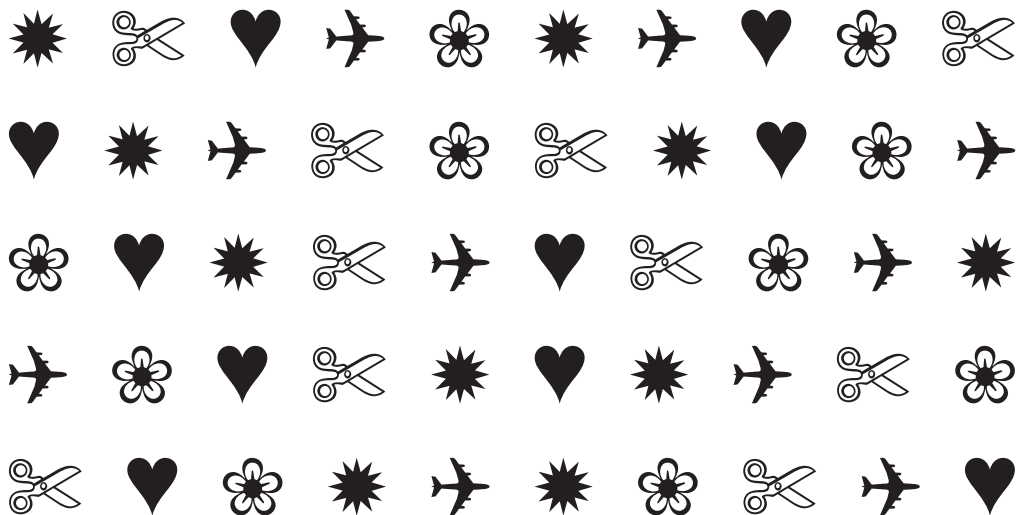
	Begyndelsen af bør- nehaveklassen	Begyndelsen af 1. klasse
Gennemsnit rigtige	1,1	2,9
Midterresultat	0-3	1-6

Hurtig, automatisk benævnelse (0.-1. klasse)

„Nu skal du se nogle små billeder af ting. Kan du sige mig, hvad det er?“ Eleven hjælpes til at sige det rigtige, om nødvendigt:

♥ (hjerte), ✂ (saks), ☀ (sol), 🌸 (blomst), ✈ (flyver)

„Nu skal du prøve at sige, hvad der er på billederne, så hurtigt du kan. Men du skal huske at sige tingene rigtigt.“

Der er endnu ikke vejledende danske resultater med denne opgave.

Ordlæsning: 30 ord og 30 nye ord (1.-3. klasse, evt. senere)

Inden eleven ser ordene, skal de skrives ud på i alt otte sider (skrift: 14 punkt Times, eller samme skrift som i elevens læsebog). Der skal være to øvesider (én med rigtige ord og én med nye ord); og der skal være tre selvstændige sider med ord og tre med nye ord. De otte sider findes nedenfor (side 18-25).

Brug et læsekort (en foldet A4-side) til at lægge under hvert ord på øvesiderne, så eleven kun ser ét nyt ord ad gangen.

Elevens svar optages, så de kan analyseres (og du kan tage tid) senere, og så du kan koncentrere dig om eleven under læsningen.

30 ORD

Vis øvesiden (side 18). „Her er der nogle ord, som du måske kan læse. Det er alle sammen ord, du kender; men det er ikke sikkert, du har set dem før.“ Læg læsekortet under det første ord: „Her står der sø.“ Ryk læsekortet en linje ned. „Prøv, om du kan læse det næste!“ Her må testtageren gerne hjælpe lidt og rette.

sø
ny
må
os
kat

Hvis eleven læser et eller flere af øveordene uden hjælp, går man videre til prøveordene. „Det går jo fint. Her er der nogle flere ord. Prøv, om du kan sige, hvad der står. Hvis der er ord, der er for svære, kan du enten gætte eller bare springe dem over.“ Læg kortet under det første ord: „Værsgo, nu må du begynde.“ Ryk kortet ned, i takt med at eleven forsøger at læse ordene.

Det er vigtigt, at eleven kommer igennem den første side, så du kan tage tid på den. Det samme gælder for elever, der går i gang med side 2 og 3. Fejllæsninger korrigeres ikke. Barnet opfordres til at gå videre, hvis han eller hun tøver i mere end ca. 10 sekunder ved et ord.

Stop. Gå *ikke* videre med den næste side, hvis barnet fejllæser alle ordene på en side.

INSTRUKTION: 30 NYE ORD

Brug den samme instruktion som til 30 ord, men med denne indledning:

Vis øvesiden. „Her er der nogle ord, som du ikke har set før. Det er ikke rigtige ord. Men man kan godt læse dem højt alligevel.“ Læg kortet under det første ord. Her står der *sa*. Det er der jo ikke noget, der hedder. Prøv, om du kan læse det næste!“ Her må testtageren gerne hjælpe lidt og rette.

sa
na
mi
åt
kot

30 ord		30 nye ord	
Side 1		Side 4	
ro		mo	
ti		ki	
du		tu	
læ		gæ	
ur		us	
køn		køm	
op		ap	
Side 2		Side 5	
pil		pit	
sæt		sæm	
øje		evø	
træ		græ	
håbe		hoke	
stå		stu	
gas		våp	
rive		dive	
Side 3		Side 6	
ene		ale	
glo		gly	
dyne		døne	
fri		dri	
løbe		gæpe	
køb		tøb	
bombe		mombe	
glad		glød	
kiste		tiste	
trøst		trøft	
strøm		strum	
smart		smapt	
skurk		gnurk	
glubsk		vrubsk	
kærlighed		sarløkved	

Hvis eleven forsøger flere gange på det samme ord, og et af forsøgene er korrekt, scores ordet som korrekt. Et nonsensord er læst korrekt, hvis alle bogstaver har fået en standardudtale eller evt. en betinget udtale (udtaler, der er betinget af de andre bogstaver i ordet). Der er ofte flere korrekte muligheder, og så er det ikke bare din foretrukne udtale, der er den eneste rigtige (se afsnittet „Skriftens principper“ i kapitel 2).

Resultater: 30 ord

	Begyndelsen af 2. klasse (aug.)	Begyndelsen af 3. klasse (aug.)
Gennemsnit rigtige	14,2	22,8
Midterresultat	5-26	13-30
Gennemsnit rigtige/minut	11,0	27,7
Midterresultat	2-26	6-50

Antal rigtige pr. minut er antal rigtige x 60 / antal sekunder eleven brugte på at læse ordene.

Resultater: 30 nye ord

	Begyndelsen af 2. klasse (aug.)	Begyndelsen af 3. klasse (aug.)
Gennemsnit rigtige	14,0	19,2
Midterresultat	5-23	9-26
Gennemsnit rigtige/minut	8,8	18,9
Midterresultat	2-19	5-33

Antal rigtige pr. minut er antal rigtige x 60 / antal sekunder eleven brugte på at læse ordene.

30 ord

sø

ny

må

os

kat

[30 ORD, SIDE 1]

ro
ti
du
læ
ur
køn
op

[30 ORD, SIDE 2]

pil

sæt

øje

træ

håbe

stå

gas

rive

[30 ORD, SIDE 3]

ene

glo

dyne

fri

løbe

køb

bombe

glad

kiste

trøst

strøm

smart

skurk

glubsk

kærlighed

30 nye ord

[ØVESIDE]

sa

na

mi

åt

kot

[30 NYE ORD, SIDE 1]

mo

ki

tu

gæ

us

køm

ap

[30 NYE ORD, SIDE 2]

pit

sæm

evø

græ

hoke

stu

våp

dive

[30 ORD, SIDE 3]

ale
gly
døne
dri
gæpe
tøb
mombe
glod
tiste
trøft
strum
smapt
gnurk
vrubsk
sarløkved

Ordlæsning: 40 ord og 40 nye ord (fra ca. 3. klasse)

Disse ordlister har mange af de samme ord som *30 ord og 30 nye ord*. Der er lidt færre helt lette ord, men flere mellemsvære. Fremgangsmåden er den samme som for de kortere ordlister, men hver liste vises i sin helhed (på hver sin side).

Vis første side med rigtige ord: „Nu vil jeg bede dig om at læse nogle enkelte ord op. Der er fire sider med 20 ord på hver. Først er der to sider med rigtige ord; dernæst kommer der to sider med ord, du hverken har set eller hørt før. Disse nye ord skal du læse op, som om de var rigtige ord. Jeg vil gerne optage din læsning, fordi jeg nok ikke kan nå at skrive ned undervejs“.

Gør opmærksom på det, når non-ordene begynder (side 3).

Side 1	Side 2	Side 3	Side 4
læ	ti	gæ	ki
du	sø	tu	nø
ur	at	us	ap
pil	tør	pit	tøb
sæt	jul	sæm	juk
køn	vin	køm	våp
træ	abe	græ	ale
fri	glo	dri	gly
øje	stå	evø	stu
håbe	huse	hoke	hube
løbe	gave	gæpe	gafe
dyne	dåse	døne	dive
birk	aske	girk	asbe
skud	bold	skug	balk
glad	blød	glød	klød
æble	gråt	æbre	prit
kiste	kasse	tiste	fasse
trøst	smagt	trøft	smapt
strøm	straf	strun	stryk
kærlighed	kedeligt	sarløkved	kanabigt

Resultater: 40 ord

	Begyndelsen af 7. klasse
Gennemsnit rigtige	38,6
Midterresultat	37-40
Gennemsnit rigtige/minut	62,6
Midterresultat	47-77

Antal rigtige pr. minut er antal rigtige x 60 / antal sekunder eleven brugte på at læse ordene.

Resultater: 40 nye ord

	Begyndelsen af 7. klasse
Gennemsnit rigtige	35,0
Midterresultat	30-40
Gennemsnit rigtige/minut	42,3
Midterresultat	30-54

Antal rigtige pr. minut er antal rigtige x 60 / antal sekunder eleven brugte på at læse ordene.

Der er flere resultater med bl.a. voksne på *Center for Læseforsknings* hjemmeside, se under „test“ på <http://laes.kum.ku.dk/>

40 ord

[SIDE 1]

læ
du
ur
pil
sæt
køn
træ
fri
øje
håbe
løbe
dyne
birk
skud
glad
æble
kiste
trøst
strøm
kærlighed

[40 ORD, SIDE 2]

ti
sø
at
tør
jul
vin
abe
glo
stå
huse
gave
dåse
aske
bold
blød
gråt
kasse
smagt
straf
kedeligt

40 nye ord

[SIDE 1]

gæ

tu

us

pit

sæm

køm

græ

dri

evø

hoke

gæpe

døne

girk

skug

glod

æbre

tiste

trøft

strun

sarløkved

[40 NYE ORD, SIDE 2]

ki
nø
ap
tøb
juk
våp
ale
gly
stu
hube
gafe
dive
asbe
balk
klød
prit
fasse
smapt
stryk
kanabigt